

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ПІДТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(професор з науково-педагогічної роботи)

М. В. Афанасьєв

Культура підприємництва

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Освітній рівень другий (магістерський)
Освітня програма Підприємництво

Вид дисципліни вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання українська

Завідувач кафедри підприємницької діяльності

I. В. Гонтарєва

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри підприємницької діяльності

Протокол № 4 від 01.10.2018 р.

Розробник:

Ковальова Вікторія Іванівна, к.е.н., доц. кафедри підприємницької діяльності

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: для того, щоб ефективно реалізовувати підприємницьку діяльність важливо вміти організувати ділові відносини з партнерами, керівниками інших підприємств, мотивувати людей і вдосконалювати між ними особисті відносини, знати правила мовного етикету й володіти етичними правилами ділових відносин, впроваджувати соціально відповідальний бізнес, захищати інтелектуальну власність та етично подавати рекламу своєї продукції. Всі вищезазначені аспекти підприємницької діяльності формують культуру підприємництва, яка є одним із головних критеріїв оцінювання професіоналізму як окремого співробітника, так і організації в цілому.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Культура підприємництва» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів та належить до циклу вибіркових професійно-орієнтованих дисциплін зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» другого (магістерського) рівня.

Метою викладання цієї навчальної дисципліни є формування у студентів знань щодо вирішення культурно-етичних питань що виникають у процесі підприємницької діяльності, а також навичок їхнього практичного застосування.

Курс	1М	
Семестр	2	
Кількість кредитів ECTS	4	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	20
	семінарські, практичні	20
Самостійна робота	80	
Форма підсумкового контролю	залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Менеджмент	Міжнародне підприємництво
Лідерство та партнерство в підприємницькій діяльності	Комплексний тренінг
Соціальне підприємництво	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність враховувати основні складові культури підприємництва у професійній діяльності	Розкривати й визначати етичні питання у практиці бізнесу
	Врахування суспільних очікувань і загальноприйнятих етичних норм у практиці бізнесу
	Визначати можливості й альтернативи етичного вибору
Здатність до впровадження культурно - етичних аспектів в підвищення ефективності підприємницької діяльності	Обґрунтовувати та обирати етичні складові у діяльності менеджера та колективу з метою підвищення ефективності діяльності підприємства
	Обґрунтовувати необхідність та впроваджувати соціально відповідальний бізнес
	Розробляти та впроваджувати етичні стандарти і кодекси з метою регулювання етичної поведінки персоналу в організації
	Обґрунтовувати необхідність та впроваджувати етичну, достовірну рекламу продукції
	Організовувати й проводити ділові зустрічі на високому рівні, використовуючи знання ділового етикету

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сутність та значення культури підприємництва

Тема 1. Сутність та значення культури підприємництва

1.1. *Природа й сутність етики.*

Історія виникнення етики. Сутність етики як регулятора людської поведінки. Визначення предмета етики. Основні етичні теорії.

1.2. *Теоретична, прикладна та професійна етика.*

Форми традиційної етики. Предмет прикладної етики. Моральні дилеми прикладної етики. Професійна етика. Види професійної етики.

1.3. *Сучасні види етики.*

Екологічна етика та її основні принципи. Біоетика та її основні принципи. Моральні дилеми біоетики. Дискурсивна етика. Поняття ідеального комунікативного співтовариства.

Тема 2. Міжнародні проблеми культури підприємництва

2.1. *Етика виживання.*

Етичні проблеми – історичний екскурс. Глобальні проблеми сучасності (економічна нерівність, милітаризація господарської діяльності, екологічні проблеми, гендерна нерівність, надмірне споживання та ін.).

2.2. *Етичні проблеми віртуалізації комунікаційних процесів.*

Електронна секретність. Розроблення моральних кодексів Інтернету як втілення комп'ютерної етики. Інформаційна безпека (захист даних).

Тема 3. Етика бізнесу

3.1. Становлення етики бізнесу.

Роль бізнесу в історії. Еволюція етики бізнесу (від етики бідності (середньовічна християнська етика) до етики багатства (протестантська етика)). Предмет етики бізнесу. Взаємозв'язки етики бізнесу та інших наук.

3.2. Сучасний розвиток етики бізнесу.

Актуальність етики бізнесу в сучасному світі. Теоретичний, нормативний і дескриптивний параметри етики бізнесу. Спектр етичних цінностей сучасного бізнесу: утилітаристська етика, деонтологічна етика, етика справедливості – базові принципи й норми. Етичні норми, принципи й закономірності в бізнесі.

Тема 4. Соціально-економічні результати порушення культури підприємництва та етики бізнесу.

4.1. Соціальні наслідки порушення культури підприємництва та етики бізнесу.

Недобросовісна конкуренція. Корупція. Шахрайство. Конфлікт інтересів. Дискримінація. Моббінг.

4.2. Культурно-етичні проблеми інтелектуальної власності.

Інтелектуальна власність та її захист. Промислове шпигунство. Надання корпоративної інформації. Угоди з використанням конфіденційної інформації. Комп'ютерна злочинність. Програмне забезпечення як власність.

Змістовий модуль 2. Роль культури та етики в підвищенні ефективності підприємницької діяльності

Тема 5. Культурні аспекти в підвищенні ефективності діяльності підприємницької діяльності

5.1. Етичні аспекти діяльності керівника.

Авторитарний, демократичний, ліберальний і змішаний стилі керівництва. Принципи роботи з персоналом. Етика службових відносин. Службова й адміністративна етика.

5.2. Корпоративна культура та етичний клімат організації.

Організаційна культура як фактор підвищення ефективності підприємства. Етичні компоненти організаційної культури та її формування. Рівні організаційного порядку. Принципи корпоративної відповідальності.

5.3. Механізм впровадження етичних принципів та норм в практику.

Комітети з етики. Юридичні комітети. Служби з етичних питань співробітників. Етичні тренінги. Соціальні аудити. Служби зміни у корпоративній структурі.

Тема 6. Соціальна відповідальність бізнесу

6.1. Основні аспекти соціальної відповідальності бізнесу.

Міжнародні моделі соціально відповідального бізнесу. Переваги соціально відповідального бізнесу. Сучасні підходи до соціальної відповідальності бізнесу.

6.2. Основні підходи до проблеми соціально відповідального бізнесу в Україні.

Мінімалістський і максималістський підходи. Проблема суб'єктів соціальної відповідальності. Основні напрями соціальних програм.

Тема 7. Роль стандартів та етичних кодексів у регулюванні поведінки персоналу

7.1. Структура й специфіка етичного кодексу.

Історія виникнення професійних етичних кодексів. Специфіка етичних кодексів. Структура етичних кодексів. Розгорнутий варіант етичного кодексу.

7.2. Впровадження етичних кодексів у діяльність підприємства.

Процедура прийняття кодексу. Основні етапи розроблення й впровадження етичного кодексу. Значення етичного кодексу і його мета.

Тема 8. Культура реклами

8.1. Етика реклами та рекламної діяльності.

Поняття й функції реклами. Позитивна роль реклами. Основні порушення етики в рекламній діяльності та їх наслідки. Неетична реклама й соціальні санкції.

8.2. Соціальна реклама та її роль у формуванні моральних норм і стереотипів.

Історія виникнення соціальної реклами. Основні завдання соціальної реклами. Соціальна реклама й політична реклама. Соціальна реклама й комерційна реклама. Соціальна реклама в контексті законодавства України.

Тема 9. Культура ділового спілкування

9.1. Сутність і структура процесу ділового спілкування.

Сприйняття та оцінювання діловими партнерами один одного. Обмін інформацією між партнерами. Організація ділової взаємодії.

9.2. Форми ділового спілкування.

Ділова бесіда віч-на-віч. Телефонна розмова. Ділове листування. Ділові прийоми.

9.3. Важливі елементи ділового етикету.

Етикет національного прапора. Візитні картки. Етикет за столом. Сувеніри та подарунки. Діловий одяг. Національні особливості ділового етикету.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських, практичних і лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з

рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями

(вказати засоби оцінювання згідно з технологічною картою)

Теми змістового модуля			Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття	Перевірка есе	Презентація	Тестування	Письмова контрольна робота	Колоквіум	Усього
Змістовий модуль 1.	Тема 1	1 тиждень	1								1
		2 тиждень		1							1
	Тема 2	3 тиждень	1			10					11
		4 тиждень			1						1
	Тема 3	5 тиждень	1					5			6
		6 тиждень		1					5		6
	Тема 4	7 тиждень	1				6			15	22
		8 тиждень		1							1

Змістовий модуль 2.	Тема 5	9 тиждень	1							1	
		10 тиждень		1						1	
	Тема 6	11 тиждень	1			10				11	
		12 тиждень		1				5		6	
	Тема 7	13 тиждень	1							1	
		14 тиждень			1				5	6	
	Тема 8	15 тиждень	1				6			7	
		16 тиждень		1						1	
	Тема 9	17 тиждень	1						15	16	
		18 тиждень			1					1	
Усього			9	6	3	20	12	10	10	30	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна

1. Етика бізнеса : учеб. пособ. Ч. 2 / Л. Н. Седова, Т. И. Лепейко, Е. В. Авраменко, А. С. Сорокина; Харьковський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Харьков : ХНЭУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 455 с.

Додаткова

2. Алексина Т. А. Деловая этика : учебник для академического бакалавриата / Т. А. Алексина. – Москва: Юрайт, 2014. – 384 с.

3. Архангельская М. Д. Бизнес-этикет, или Игра по правилам / М. Д. Архангельская. – 3-е изд., доп. – Москва: Эксмо, 2006. – 176 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

4. Новый бизнес: социальное предпринимательство. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nb-forum.ru>.

5. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С.Кузнеця. Дисципліна «Культура підприємництва». – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=4258>.

6. Соціальне підприємництво в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.socialbusiness.in.ua/>